

REVISTA ECONOMICĂ.

Apare odată pe săptămână.

„Revista Economică” se publică din însărcinarea și cu ajutorul institutelor de credit:

„Albina”, „Ardeleana”, „Auraria”, „Beregsana”, „Berzovia”, „Bihoreana”, „Bistrițana”, „Bocșana”, „Brădetul”, „Cassa de păstrare”
Miercurea, „Cassa de păstrare” Seliște, „Chioreana”, „Cordiana”, „Corvineana”, „Crișana”, „Detunata”, „Doina”, „Economia”
Cohalm, „Economul”, „Făgețana”, „Fortuna”, „Furnica”, „Grănișterul”, „Hașegana”, „Hondoleana”, „Hunedoara”, „Iulia”, „Lipovana”,
„Lugoșana”, „Lucefărul”, „Mercur”, „Mielul”, „Munteana”, „Mureșana”, „Mureșanul”, „Nădlăcana”, „Nera”, „Olteana”, „Oraviceana”,
„Patria”, „Plugarul”, „Poporul”, „Racoșana”, „Sătmăreana”, „Sebeșana”, „Selăgeana”, „Sentinela”, „Silevania”, „Someșana”, „Steaua”,
„Timișana”, „Ulpiana”, „Unirea”, „Victoria”, „Vlădeasa”, „Zărândeana” și „Zlăgheana”.

Prețul de prenumerare:
pe 1 an K 12—, pe 1/2 an K 6—.

DIRECTOR
Dr. CORNEL DIACONOVICH.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

Anul VI.

Sibiu, 29 Octombrie 1904.

Nr. 44.

Reformele de consolidare.

Apropiându-se tot mai mult sfârșitul anului, cercurile conducătoare ale institutelor noastre de credit vor avea să se ocupe în timpul cel mai apropiat în mod mai intensiv cu studiarea situațiunii băncilor noastre și vor avea să pregătească lucrările ce vor supune așteptării proximelor adunări generale ale acționarilor.

Ar fi o dovadă de mare superficialitate, dacă conducătorii Băncilor cu ocaziunea acestor lucrări s'ar mărgini numai la momentul present, la rezultatele anului ultim de gestiune și la distribuirea profitului, — fără a-și da seamă, în mod serios și dintr'un punct de vedere mai înalt, de mersul și dezvoltarea generală a singuraticelor institute în întreg trecutul lor de până aci, și de situațiunea și condițiunile în cari vor avea să lucreze în viitor.

Chiar și în restimpul relativ foarte scurt, de când avem un număr mai mare de bănci, situațiunea institutelor de credit din țeară s'a schimbat în măsură foarte considerabilă și afacerile de bancă astăzi nici pe departe nu mai sunt atât de simple după cum erau abia înainte cu 10–20 ani. Avântul și întinderea enormă ce au luat-o de atunci încoace afacerile de credit, relațiunile nou ce s'au dezvoltat între bănci mari și mici mai ales în urma introducerii generale a reescomptului care la început nu era usitat la noi, dezvoltarea iudicaturii, înmulțirea afacerilor de dări și competențe, multe legi nou și — nu în ultimul rând și abuzurile și demoralizarea clientelei și a organelor intermediare, au complicat foarte mult agendele băncilor, încât prevederea acestora reclamă astăzi o atențiune cu mult mai încordată și o activitate cu mult mai intensivă și mai prevădătoare decât în trecut.

Și deoarece ce aceste dificultăți în viitor nu numai că nu se vor împuțina, ci din contră vor crește neconținut și vor impune conducătorilor băncilor probleme tot mai mari și mai dificile, lumea financiară a început a simți trebuința asociării, ca cu puteri unite să poată întâmpina mai ușor piedecile ce se vor opune în viitor dezvoltării normale a instituțiilor lor.

Necesitatea unei organizațiuni mai solide și mai trainice, care se poată primi lupta cu piedecile ivite și cari se vor mai ivi, a fost viu resimțită și în cercurile băncilor noastre, cari au inaugurat o acțiune de organizare și consolidare deja cu ani înainte, și au premers în această privință chiar și institutele străine mai mari și mai vechi. Și că au înțeles situațiunea în care se află și au avut priceperea pentru trebuințele lor reale și pentru problemele adevărate cari sunt reclamate de o acțiune serioasă de consolidare, aceasta a dovedit o în mod foarte eclatant faptul: că așazicând toate lucrările cari s'au făcut ulterior de băncile neromânesce din țeară în scopul arătat și cari au fost stabilite de cele mai distinse puteri financiare din țeară, sunt aproape identice cu planul de acțiune stabilit în Conferențele Băncilor românesce.

Acest fapt ne poate liniști pe deplin asupra împrejurării, că am recunoscut cu toată priceperea trebuințele noastre reale și că am ales calea cea mai potrivită pentru crearea garanțiilor dezvoltării noastre viitoare. Însă, ori-cât de îmbucurătoare ar fi pentru noi această constatare, ea nu va avea nici o importanță cât timp nu vom pute constata totodată și faptul, că programul stabilit în teorie în conferențele Băncilor noastre, a și fost adoptat și realizat, — cel puțin în parte și în cadrul posibilității date, — de singuraticele institute de credit românesce.

Și în această privință, durere, nu putem constata până astăzi rezultate mai multă-mitoare.

Nu încapе indoială că sfaturile Conferențelor în multe locuri și în multe privințe nu s'au perdut în pustiu, ci n'avem decât să facem o comparație între bilanțurile ultime ale Băncilor noastre și între cele ce au premers anului 1898, ca să putem constata o mare schimbare în bine. Însă cu toate aceste o întreagă serie a hotărîrilor celor mai importante ale Conferențelor, a căror observare ar fi creat băncilor garanții foarte puternice de dezvoltare, au rămas neexecutate la marea majoritate a institutelor noastre financiare, — nu pentru-că nu ar fi avut aprobarea cercurilor conducătoare ale acestora, ci singur numai din motivul că le-ar fi impus o lucrare mai anevoioasă decât cea săvîrșită în trecut.

Asemenea considerațiuni de comoditate nu s'ar pute justifica nici în cazul dacă afacerile băncilor noastre s'ar prevedé în condițiunile patriarhale ale vechilor case de păstrare germane, cari erau considerate mai mult ca instituțiuni de binefacere și ca atari erau administrate *gratuit* de conducătorii și funcționarii lor. Astăzi însă când băncile noastre cheltuesc an de an o jumătate milion de coroane numai pentru salare și marce de prezență și separat încă un sfert de milion pentru tantieme și fondurile de pensiuni ale funcționarilor, nici o întârziare nu mai poate fi justificată prin considerațiuni de comoditate și nici o reformă de consolidare nu poate întârzi pentru motivul că ar impune conducătorilor băncilor sarcini prea mari și agende prea grele.

Din această cauză ne credem datori, ca ncum în preseara încheiărilor anuale, pe basa cărora se vor formula propunerile pentru adunările generale, să reamintim Băncilor noastre pe rënd toate hotărîrile Conferențelor din trecut și să le recomandăm cu toată insistența observarea și realizarea lor cât mai temeinică.

Vom căuta deci să recapitulăm în numerele viitoare toate chestiunile pendente, cari reclamă o deliberare apropiată.

Activitatea noastră economică.

De o activitate economică sistematică în sensul strict al cuvântului abia poate fi vorbă la noi.

Adevărat că plugarul nostru lucrează și stăruie mereu pentru îmbunătățirea agriculturii sale în special, și a situațiunii sale economice în general. Dar în această lucrare și stăruință a sa nu e ajutat indestul de fac-

torii cari ar pute să grăbească și să dea avânt sforțurilor sale.

Dacă privim ce și cum se lucrează din partea factorilor din comună, vedem că abia ici-colea se observă câte o mică mișcare pentru ameliorarea economică.

Din școalele noastre nu credem să fie 5% cari să lucreze sistematic și în direcție practică pentru ameliorarea agriculturii săteanului nostru; nici barem *grădina școlară* nu e cultivată ca model pentru grădinile din comună, cari în cea mai mare parte sunt cu totul neglijate. Cu atât mai puțin poate fi vorba de o ameliorare, prin școală, a agriculturii în general: a culturii agrilor, fenațelor, pășunilor, viilor, pădurilor, a culturii animalelor domestice, a industriei agricole, a industriei de casă, etc.

Tot așa stăm și cu acumularea puterilor individuale din comune în scopul unor lucrări mai spornice, cu puteri unite. *Tovărășii agricole* nu găsim nici în proporția unui $\frac{1}{2}\%$ a comunelor noastre, *Reuniuni agricole românesce* abia în două comitate și proporția aceasta nu este mai favorabilă nici în privința altor însoțiri, cum sunt cele pentru procurarea în comun a mașinilor agricole, pentru valorisarea produselor agricole (bucatele, laptele, vinul, poamele, lemnele etc.), pentru asigurarea vitelor ș. a. multe.

Și pentru ce astfel de însoțiri sunt așa de rari și unele ne lipsesc cu totul? Pentru-că factorii culturali din comunele noastre sunt înșiși lipsiți de cunoștința condițiilor necesare pentru formarea acestui fel de însoțiri, dar sunt lipsiți în mare parte și de zelul apostolic pentru propagarea acestor însoțiri neapărat trebuincioase pentru înaintarea poporului nostru.

Vina firește, nu se poate imputa numai factorilor nostri culturali din comune, preoților și învățătorilor, ci și altor împrejurări. Intre aceste se numără, fără indoială, situația noastră înapoiată, și astfel încă nu destul de matură pentru asemenea înnoiri pretinse de spiritul timpului. Dar o cauză însemnată și poate cea mai de căpetenie este că nu se face o propagandă cu sistem, continuă și energică nici din partea factorilor nostri conducători, din partea autorităților noastre bisericesce școlare și din partea reuniunilor noastre de tot felul.

Cine ar pute să tăgăduiască, că nu ar fi posibile la noi rezultate mai favorabile în privința ameliorării situațiunii noastre economice?

Fără indoială că nime. Inițierea făcută de către Asociațiune, prin secțiunea sa economică, pentru studierea situațiunii economice a poporului nostru, înlesnirea modului de a se cualifica învățătorimea noastră în privința economică, promovarea chestiei prelegerilor economice pentru popor, sunt totatătea mijloace, cari vor schimba în bine situația economică a poporului nostru. Dacă lucrarea pusă la cale de Asociațiune în direcție economică va lua caracter general, dacă ea va fi energică și neîntreruptă, mai departe dacă Asociațiunea va fi sprijinită în lucrarea sa și de alți factori, cum sunt băncile, comunele, alte corporațiuni și chiar privații cu dare de mână, — situația nefavorabilă actuală va trebui să facă loc unei stări de lucruri mai bine echilibrate.

Până acum ne-am validat aproape numai pe terenul financiar, înființând, susținând și promovând un număr mare de institute de bani. Ar fi oare imposibil să ne validăm și în alte direcțiuni? Ar fi oare imposibil să vedem răsărind în toate părțile și însoțiri de producțiune și de valorisare a produselor agricole, menite să sporească avutul poporului încă și mai mult

de cât institutele financiare. De sigur nu e imposibil. Și vom trebui să rupem ghiata și în aceste direcții. Institutele financiare ce le avem ar putea doară să fie de ajuns. Ele au să se consolideze, precum s'a accentuat de repetite-ori în coloanele acestei reviste; și apoi cel mult dacă cele mai puternice bănci și-ar crea — cum au început deja unele — filiale, eventual să înființeze mici însoțiri de credit la sate, ceea-ce de vr'o 5 ani a început să facă statul, cuprinzând teren tot mai vast, și cum face Cassa de păstrare săsească din Sibiu.

E tot mai greu din zi în zi a plasa la institutele noastre financiare tineretul ce iese din școala noastră comercială. Astfel e timpul să-i deschidem acestui tineret căi nouă și teren nou de activitate. Spre acest scop însoțirile de producțiune și valorisare sunt cele mai acomodate. Tineretul ar trebui ajutat să facă praxa necesară la firme bine reputeate de acest fel, fie în țară fie în alte state.

Lipsele noastre sunt neenumărate și mari iar sărăcia în multe părți crește rapid; cu toate-că am avé mod să înlocuim aceste cu o situațiune favorabilă și multămitoare. În acest scop trebuie să luminăm poporul și să-i arătăm că numai în unirea bine organizată a forțelor sale residă mântuirea sa. Dar nu numai atâta; ci trebuie să pregătim în scopul acestei organizări contingentul necesar de oameni, cari să adune și închege forțele risipite și prin aceasta să sporească averea poporului, să păstreze pentru el ceea ce astăzi pe o cale sau alta trece în alte mâni. Pe scurt: să ne organizăm pentru o activitate economică omnilaterală și nu ciuntită cum e cea de azi. +

Ceva despre corespondența comercială.

Corespondența are pentru afacerile comerciale o importanță deosebită, căci știut este că scrisorile de afaceri formează în multe cazuri totatătea contracte, ele sunt adesea documente cu putere de dovadă; afară de aceasta o corespondență, în care obvin neexactități, greșeli de stil ori termeni falși, poate să aibă cele mai grave consecințe pentru ambii corespondenți.

Dar nu avem de gând să arătăm rolul însemnat, ce-l are corespondența în afaceri, ci simplu voim să arătăm un obicei rău, pe care ni l-am însușit — și vorbim aici de institutele noastre de credit — obiceiul, de care ar fi consult să ne lăsăm cât mai curând.

E vorba de titulari.

Scim, că în scopul simplificării, scrisorile comerciale sunt lipsite de titularurile lungi și inutile ale scrisorilor private. Adresele din fruntea scrisorii sau de pe plic ca:

Domnului N. N.

Brașov;

sau *Banca X.*

Budapesta;

eventual *On. Casse de păstrare*

Loco.

sunt suficiente. Mai mult nu e de lipsă pentru a ne exprima pe scurt și corect și totodată cu curtoazie în înțeles comercial.

După a noastră știință însă, băncile noastre și cu deosebire institutele mai mici, nu țin cont de această simplificare, ci scriu adresa întocmai cum se scrie în corespondența privată, așa bunăoară:

Domniei Sale Domnului N. N.

în Brașov;

sau *Prea Onoratalui Domn N. N.*

în Budapesta;

sau *Mult Stimatului Domn N. N.*

director de bancă etc.

etc.

Loco.

Că se vor potrivi și acest fel de adrese, chiar și în scrisori de afaceri, adresate la personajii înalte și cari nu sunt în sfera comerțului, e clar și ușor de înțeles, dar a întrebuinta față de un corespondent, căruia poate zilnic îi scriem, astfel de adrese, n'are înțeles.

Chestia aceasta e atât de simplă, încât la mulți le va părea, că nu e deamnă de discuție. Și cu toate acestea, până când vom rămânea la aceste forme, așa zicând învechite pentru comerț, vom dovedi că nu am ajuns încă să ne însușim acele cunoștințe tehnice, cari să fie în consonanță cu importanța operațiunilor noastre. Nu e de lipsă să ne „căciulim“ reciproc, ci să fim scurți și corecți întotdeauna. Aceasta este curtoazia în afaceri.

Ar fi deci de dorit, ca institutele mai mari, cari mai conservă aceste vechituri, să le abandoneze odată pentru totdeauna, ca astfel să servească de călăuză băncilor mai mici.

Poate că n'ar strica, ca în proxima ședință a directorilor de bancă să se aducă și acest detail pe tapet.

Emanoil Comșa.

Bursa și telegraful.

În viața financiară a statelor cererea și ofertul este pulsul regulatar.

Factorii, cari contribuiesc la modificarea cererii și ofertului, sunt multipli și între acestia anumit rol i-se vine creditului.

De credit deplin se bucură acele state, cari trăesc în pace dăinuitoare, în fruntea cărora stau guverne puternice, cu bărbați de toată încrederea, bărbați, cari nu risipesc averea națiunii, ci sunt meșteri în de ale economiei; cu un cuvânt, statele cu constituție temeinică, în cari arbitrul și capriciile indivizilor singuratici nu se pot validita îmbrâncind națiunea pe panta ruinei morale și materiale.

De credit se bucură acele state, în cari se află cu prisosință materii brute, statele, ai căror fii sunt gata de jertfă; a căror cultură, industrie și comerț stau pe un nivel acceptabil; circulația le este viuă, administrația și justiția conșcie de chemarea lor.

Asemenea state sunt demne de încrederea morală a străinilor și demne de credit bănesc în cazuri de lipsă.

Lucru firesc, că aceste state mai cu ușurință vor primi împrumuturi decât statele, în cari una sau alta din condițiile amintite lipsesc. Publicul caută și cumpără mai bucuros hârtii de ale acestor state.

Când însă vr'un stat este amenințat de pericole, când se află bunăoară în preajmă de războiu: oamenii se grăbesc a se desface cu posibilă urgență de hârțiile acelu stat, cumpărând hârții de ale statelor, cari rămân în pace sau cumpărând moșii sau plasându-și capitalul în alte moduri potrivite, a căror valoare persistă și în cazul când statul nu-și poate achita datoriiile.

În casuri de aceste, oamenii dau năvala a-și imbia, a-și oferi spre cumpărare hârtiile de stat. Prețul acestora scade.

Fenomenul e acelaș, ca la desfacerea altor mărfuri.

Se presupunem, că pe piața unui oraș nu vine destul grâu în urma multor troieniri de zăpadă, în urma distrugerii drumurilor și a podurilor. Imbierea sau ofertul de grâu va fi mic și dacă orășenii totuși îl caută: grâul se va *ridica în preț*, se va vinde mai scump.

De altădată, când sosese grâu cu nemiluita iar căutarea rămâne aceeași, prețul grâului va scăde, fiind-că oamenii vind și mai efin, nevoind să-și ducă marfa îndărăpt făcând cale de geaba.

Iată deci că jocul reciproc al ofertului și cererei, — salturile acestora provoacă fluctuație corespondentă în prețul marfelor. Când ofertul e mic și cererea mare: prețul mărfurilor crește; când ofertul e mare și cererea mică, prețul scade.

Balanța între cerere și ofert; între ascensiunea sau scăderea corespunzătoare a prețurilor o ține — *per eminentiam* — bursa. Pentru a fi în stare să țină cumpănă dreaptă, aceasta urmărește cu ochi de argus circumstanțele externe, dela cari atârnă căutarea și ofertul.

Circumstanțele externe, dela cari atârnă cererea și ofertul unei marfe, sunt de natură diversă și ades foarte depărtate „peste mări și peste țeri“ cum ăice Românul.

Vestea, că între Englesi și Buri s'a declarat războiul — face de se urcă prețul cailor de pe pustele Ungariei. Asasinarea părechi regale din Belgrad provoacă la moment un deschilibru în cursul hârtiilor de stat sârbesci la toate bursele de pe pământ. O grindină teribilă din America desechilibrează cursul cerealelor de pe pietele Germaniei. Decretul regal, prin care se interzice exportul cerealelor din România provoacă imediat o creștere a prețului de cereale de pe piața New-York-ului etc. Dar să vorbească inesei bursele, luând din întemplantare buletine din 24 August c.

„Paris. În urma lipsei totale de afaceri tendența în general slăbită. Desmintirea din Petrupol a contractării unui împrumut din Germania, precum și scrirea despre greva matrozilor din Marsilia au contribuit la slăbire. Îndeosebi stau slab valorile de Parchet și de Coullisse“.

„Londra. Ținuta slabă a Bursei din New-York nu a rămas fără iniurintă asupra circulației de ađi. A apăsât în cumpănă și procederea vaselor rusesci față de vasul engles. Îndeosebi mate erau căile americane, piața rentelor și mai în special valorile turcesci stăteau slab. Puțin alterat era cursul minelor de aur. Abia în decursul ulterior se observa o mică întărire pe toate terenele, încât Bursa se închise cu o stare cevași mai solidă“.

Iată un eveniment extern, o împrejurare, unde și ce efecte provoacă. Vorba Românului: „Unde dai și unde creapă!“

Srăbunul de odinioară al Rothschildștilor actuali nu era atât de bogat. Era un simplu bancar. Atmosfera gema de clocotul mâniei Aliaților... În acele zile de ferbere se respândi vestea, că Napoleon Bonaparte a scăpat de pe insula Elba și a debarcat pe uscat. Atunci un puternic derut făcu de hârtiile engleze scăzură groasnic. Soarta ulterioară a lor atârna de împrejurarea, dacă Napoleon va învinge sau ba?

Rothschild, pentru a primi informații grabnice și precise, se înarmă cu porumbei de postă și merse la fața locului, pe câmpul de războiu din Belgia. Aici

prinzând veste sigură despre rezultatul bătăliei dela Waterlos, o apucă în goana calului către Londra și nici nu se oprî până la strimtoarea de Calais. Aici i-se opunea un dușman înfricoșat: viforul năpraznic, ce vuia pe canal. Corăbierul abia se îndupleca pentru o sumă sdravănă, ca cu riscul alor doue vieți, să se aiepte către țermul engles. — Avântul isbuti. — Rothschild ajungând în Londra, cumpără cu toptanul hârtiile engleze pe prețuri derisorii.

La 3—4 zile urmând inevitabilul hausse, Rothschild câștigă cu o lovitură câteva zeci de milioane.*)

Vestitorii schimbărilor erau deci pe acele vremuri — nu de mult apuse — porumbeii dresați. Astăzi avisurile sboară pe aripile electricității. Distanțele s'au devalvat la simple concepte geografice. Noutățile se învechesc, dacă nu merg repede. Bursa din Londra nu recurge la porumbei, pentru a primi informații dela Port-Arthur. Nici nu poate.

Electricitatea e la ordinea zilei.

La început când instituțiile telegrafice erau în fașe, o depeșă dată dela Petrupol la Paris consuma o avere întreagă. Pentru cruțarea de spese, speculanții mai isteți și mai avuți au format o societate pentru serviciul telegrafic, ajutorându-se reciproc cu depeșele, Telegrama sosită pe adresa vr'unui asociat trebuia să fie comunicată tuturor celorlalți membri. Depeșă o dădeau prin urmare într'un singur exemplar, iar agentul societății se îngrijea de transcrierea acesteia în mai multe exemplare.

Taxa remarcabilă pe depeșe a dat naștere unor apucături clandestine. Telegrafistii erau atunci — ca și acuma — retribuiți între limitele cele mai de jos ale modestiei, de unde până la sărăcie nu e decât un pas. Fortăreața lor morală avea să sufere asalturi frecvente. Capitularile nu erau rare.

Prin anii șasezeci ai secolului trecut, la Bursa cea mai mare a Germaniei se formase un adevărat consorțiu pentru exploatarea . . indiscreției telegrafistilor.

Afacerea consta în faptul simplu, că telegrafistii erau înduplecați cu părălute albe la transcrierea depeșelor, ce le primeau sau le dădeau Băncile mai mari.

În curtea biroului telegrafic un agent al Asociației adulmea permanent la „ampliațiile“ ce le aruncau pe fereastră bieții împiegați greu cercați de sărăcie și turpitudinea nu eși la iveală decât într'un târziu, când membrii asociației s'au luat la pâruială pentru neînțelegeri și s'au tradat reciproc.

De prin anii șasezeci și până astăzi tarifele telegrafice s'au revăduț și îndreptat de multe ori. Taxele s'au redus colosal. Aparatele s'au perfecționat. Serviciul s'a resfirat și a cuprins întreagă suprafața globului. Telefonul întregesce funcțiunea telegrafului. Unul scie, celalalt grăesce. Slova telegrafului o controlează vorba telefonului.

Totuși serviciul telegrafic pentru Burse reclamă destulă atenție din partea împiegaților.

Sensibilitatea nexului dintre Burse și serviciul de informații nu se poate ilustra mai eclatant, decât prin următorul cas autentic:

Cătră finea anilor optzeci, când pe orisonul politic se iveau nori grei, iar atmosfera vuia de vești de războiu, prim-ministrul de atunci al Ungariei, Coloman Tisza, ține o vorbire în parlament, în care atinse și situația politică externă. În discurs accentua între altele: „Nu aparțin în tagma acelora cari prevăd războiul în viitorul cel mai apropiat“.

*) 15 milioane de punți sterlingi.

frasă, din neatenția telegrafistului din Peșta ajunse știrbită la Viena, adică fără cuvîntul „Nu“ și astfel apărură și în jurnale. Urmarea fu, că la Bursa din Viena, în decurs de câte-va minute cădura jertfă averi întregi — pentru afurisitul de „Nu“.

Gavr Todica.

Băncile populare.

În anuarul statistic al României la pagina 480 găsim un tablou statistic în privința băncilor populare, din care scoatem datele următoare: Numărul total al acestor bănci în 1904 este de 1593; nici un județ nu este lipsit, mijlocia pe district este de 50, cele mai multe sunt la Buzău unde se află 93, iar cele mai puține la Fălciu 21 și la Suceava 22. Din totalul băncilor numai 1068 au făcut cunoscută Casei centrale situațiunea lor financiară. Ele dispun de 7.577,490 lei din care 5.440,449 este capital subscris, iar 2.137,040 lei sunt depuneri; proporția este de aproape 40%. Presupunând că băncile care n'au trimis cifre se găsească aproape în aceeași situațiune ca și celelalte, capitalul total al băncilor ar fi de 8.210,000 lei. Populațiunea rurală fiind de 5.500.000 în cifre rotunde, aceasta dă un total de 1 leu 64 bani de cap de locuitor sau de 8 lei 20 bani de familie normală (doi părinți și trei copii) de care dispun băncile.

Este destul de puțin dar se știe că pasul cel d'întăiu este greu. Județele în cari băncile recensionate (1068 din 1593) dispun de 200,000 lei capital și depuneri sunt în număr de 14 și anume:

Județe	Nr. băncilor	Numărul acelor a căror situațiune e cunoscută	Capital și depozite
Bacău	58	38	405,967
Botoșani	37	24	224,569
Brăila	31	23	239,336
Dâmbovița	80	57	764,793
Dolj	82	55	479,449
Dorohoiu	40	30	226,132
Gorj	58	30	204,733
Ialomița	56	47	288,032
Iași	37	24	213,824
Mehedinți	71	54	274,048
Prahova	41	24	1.062,379
Putna	59	32	228,405
Romanați	56	32	214,798
Vaslui	31	23	263,556
Celelalte județe în număr de 18 presintă cifrele următoare :			
Argeș	46	29	102,326
Buzău	93	63	168,387
Constanța	59	33	175,723
Covurlui	39	33	194,288
Fălciu	21	14	118,583
Ilfov	65	48	195,489
Mușcel	48	36	193,244
Neamțu	29	24	127,256
Olt	37	29	141,656
R.-Sărat	59	40	199,871
Roman	35	25	131,485
Suceava	22	17	143,555
Tecuci	41	26	116,153
Teleorman	49	35	89,593
Tutova	37	29	39,838
Tulcea	58	31	60,912
Vâlcea	65	33	142,384
Vlașca	52	30	146,712

Este o mare diferență între județe din punctul de vedere de care ne am ocupat aci. În capul listei găsim bogatul județ Prahova cu un capital total de 1.062,379, mai mult de o optime din capitalul total pentru întreaga țară. Apoi județul Dâmbovița cu 764,793 lei. Tutova și Tulcea numai cu 39,838 lei cel d'întăi și 61,912 cel de al doilea.

JURISDICȚIUNE.

I. Dreptul comercial

Membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghiere ai societății pe acții sunt responsabili depozitorilor pentru toate acele daune, cari le cauzează vre-un funcționar de al societății prin defraudare sau prin aceea, că în urma defraudării societatea a ajuns în concurs, — în cazul dacă defraudarea a fost promovată prin lipsă de controla recerută.

(Curia: Nr. 746/1903).

La stabilirea tantiemei direcțiunii nu poate servi ca basă câștigul transportat din anul premergător.

(Curia: Nr. 785/1904).

Referitor la dispoziția contractului de asigurare, conform căreia asiguratul trebuie să avizeze societatea, dacă clăile s'au pus în depărtare mai mică decât 30 de stânjini una de alta, iar în cazul acesta trebuie să solvească o taxă supletoare cu 10% mai mare, — împrejurarea că asiguratul a întrelăsat înștiințarea, nu produce invaliditatea contractului de asigurare, ci numai aceea, că taxa supletoare trebuie solvită.

(Curia: Nr. 130/1904)

II. Dreptul cambial.

Dacă posesorul cambiei a trasat cambia ulterior și pe nedrept asupra celui ce la început a luat obligamentul în calitate de trasant, făcându-l pe acesta trasat, atunci acest obligat nu poate fi judecat nici ca acceptant și nici ca trasant; ca acceptant de aceea nu, fiind-că el a luat obligamentul în calitate de trasant, iar ca trasant de aceea nu, fiind-că obligamentul luat de el în calitate de trasant nu mai reiese din cambia însași.

(Curia: Nr. 1107/1904)

În cazul dacă blancheta cambiei lipsite de oarecare recerintă esențială s'a prezentat spre plătire și s'a protestat, protestul e invalid și atunci, când recerintă, care a lipsit din cambie, s'a suplinit ulterior, căci cu ocaziunea protestării n'a fost prezentată cambie.

(Curia: Nr. 857/1903)

Proprietarul cambiei numai în cas de eroare are dreptul de-a îndrepta greșala, care a comis-o, când a provădit cambia cu recerintă esențială, care a lipsit de pe ea; dar și aceasta o poate face numai până-ce n'a protestat cambia sau până-ce n'a validat cambia înaintea tribunalului.

(Curia: Nr. 857/1904).

III. Dreptul concursual.

Cauțiunea predată falitului numai în acel cas poate fi pretinsă din massa concursuală, dacă a fost aflată în massă ca fiind manipulată deosebit; în cazul contrar cauțiunea aceasta se poate validată numai ca pretenție concursuală.

(Curia: Nr. 1013/1904.)

IV. Dreptul financiar.

În cazul, dacă acțiunile la nume se transcriu pe altul, competența de scala II nu se compută după suma

plătită pentru acții, ei după valoarea care au avut-o acțiunile în timpul transcrierii.

*

Dreptul de a pretinde competența după un document — fără considerare la aceea, că documentul a trebuit să fie insinuat sau nu — se prescrie, dacă în decurs de 5 ani competența n'a fost pretinsă.

Dr. Al. V.

REVISTA FINANCIARĂ.

Situațiunea

Sibiu, 28 Octobrie 1904.

Apropierea ultimei începe a se resimți tot mai intensiv în piața internă de bani și cererile înaintate la Banca Austro-Ungară vor fi atât mai numeroase, cu cât băncile private observă deja de acum o atitudine rezervată și astfel trebuințele vor trebui acoperite prin Banca de emisiune. În Viena cambiile de prima bonitate se discontează cu $3\frac{7}{16}\%$, cambiile morilor se plasează exclusiv la Banca de emisiune, iar cambiile de portofoliu se pot plasa numai dela 4% în sus.

Ce privește piața externă de bani în Berlin încordarea pieței durează și mai departe; discontul a variat între $4\frac{1}{4}\%$ și $4\frac{5}{8}\%$ și se așteaptă aproape cu siguranță o nouă urcare a discontului. În Londra dominează abundența de bani; discontul privat s'a urcat în mod trecător până la $2\frac{5}{8}\%$, dar s'a redus în curând iarăși la $2\frac{3}{8}\%$. În Paris discontul privat se menține neschimbat la $2\frac{5}{8}\%$.

AGRICULTURA.

Pomi din pepinierele statului. Ministerul de agric. ung. face cunoscut, că doritorii de a cumpăra pomi din pepinierele statului, au să-și înainteze rugărilor la ministeriu până la 15 Decembre a. c. Preoților și învățătorilor li-se dau pomișorii cu prețul jumătate. Acest favor au să-l ceară prin petiție provădită cu timbru de o coroană. Gratuit se dau pomișorii numai școalelor de pomi ale școalelor comunale, cari sunt provădute cu fântână și cu toate ajustările necesare. Surcele de altoit se vând școalelor de pomi comunale, reuniunilor, preoților, învățătorilor și agricultorilor cu un filer bucata. +

SOCIETĂȚI FINANCIARE ȘI COMERCIALE.

„Ternovana“ institut de credit și de economii, soc. pe acțiuni în Tirnova, (com. Caraș-Severin) este numele unui nou institut de bani românesc, înființat cu un capital social de K 25,000 împărțit în 500 acțiuni à K 50. Direcțiunea se compune din următorii dni: Ioan Iarcu, Ioan Surnea, George Bitea, Petru Dalea și Voina Blagoe.

Din registrul firmelor. „Severineanu“ în Caransebeș. Șters: Ilie Curescu. — Inregistrat: Nicolae Têrziu.

CRONICA.

Stipendii și ajutoare pentru învățacei și sodali din fundațiunea „Andronic“. Consistorul archidieceșan gr.-or. din Sibiu publică concurs cu termenul de 31 Decembre st. v. 1904 pentru stipendii

și ajutoare pe anul 1905 din fundațiunea „Andronic“ pe seama Românilor ortodocși născ. în Archid. Transilvaniei.

Se vor da stipendii și ajutoare învățaceilor dela meserii. tinerilor cari au devenit sodali în an. 1904 și și sodalilor cari au lucrat neîntrerupt timp de 6 ani la stăpâni și au să devină acum meseriași independenți.

Toți concurenții vor avé să acludă la petițiune carte de botez, atestat dela comună despre averea proprie sau a părinților, cum și atestat familiar dela parochul locului despre familia părinților concurentului ori, fiind însuși căsătorit, despre familia sa, indicându-se îndeosebi: câți prunci minoreni sunt în familie, câți cercetează școala și câți mai sunt la meserii.

Învățaceii vor mai dovedi că au împlinit etatea de 12 ani, că au frecventat cel puțin școala poporală, că au încheiat cu măestrul contractul prevădit în lege și vor produce adeverință dela măestru despre sporul, diligența și purtarea morală.

Sodalii au să dovedească că au terminat anii de învățăcel în 1904, că au purtare bună și fac spor multămitor; vor fi preferiți cei-ce vor dovedi că cunosc mai multe limbi și că sunt membri ai vre-unei reuniuni de meseriași.

Sodalii cari au să devină maestrii trebuie să producă certificatul de măestru, mai departe să dovedească că au lucrat neîntrerupt 6 ani ca sodal, să arate locul unde doresc să se stabilească ca maestrii, și ce fel de mijloace mai au pentru a începe meseria pe socoteala lor; în fine au să dovedească cu atestat dela oficiul parochial că cercetează biserica și e creștin bun și moral.

Cererile vor trebui scrise și subscrise de însuși petentul și adresate Consistorului în Sibiu.

Vor primi ajutoare mai mărișoare învățaceii și sodalii, cari sunt aplicați la sculptură în lemn, la bândășit și zidărit. +

*

Banca Austro-Ungară. Conform unui comunicat adresat tuturor participantilor la afacerile de gir ale băncei de emisiune, suma minimală a depozitului permanent în contul giro s'a urcat dela K 400— la K 500—.

*

Curs pentru formarea de revisori publici. Din însărcinarea „Asociațiunii regnicolare a institutorilor de bani ungare“ s'a prezentat în zilele trecute o deputațiune la ministrul cultelor și instrucțiunii publice și la ministrul de comerț spre a-i informa asupra cursului special pentru revisori publici, ce numita Asociațiune va crea în timp apropiat. Scopul cursului este a crește în mod sistematic revisori publici, chemați a funcționa ca revisori la diferitele institute de bani și la asociațiuni, precum și în calitate de experți la expertize judecătorești etc. Cursul va fi de 6 luni și va pute fi frecventat numai de funcționari de bancă din capitală, cari pe lângă cunoștințele teoretice reținute, mai au și o praxă de mai mulți ani. Ca profesori vor funcționa tot oameni de specialitate din praxă: funcționari de bancă și advocați. Absolvenții acestui curs vor avé să se supună, pentru obținerea diplomei, la un examen în fața unei comisii compuse din directorii băncilor din capitală și a unui expert designat de ministeriu. Deputațiunii i-s'a pus în vedere cel mai călduros sprijin din partea guvernului. †

*

Asigurările de viață în Austro-Ungaria în 1903. Asigurările de viață în Austro-Ungaria sunt în continuă creștere. Conform unei statistice recente

capitalul asigurat la finea anului 1903 la cele 26 de societăți de asigurare din monarhie se cifrează cu K 3.066.877.789, (1.217.545 asigurări), iar rentele anuale asigurate se urcă la K 6.712,914 (în 11,182 polițe). Suma asigurarilor plătite de societățile de asigurare în 1903 se urcă la K 67.739.880, iar obligamentele viitoare sunt garantate prin o avere de K 157.239,788 plus interesele acestei sume, precum premiile anuale cari în anul 1903 s'au cifrat cu K 116.311,247. Mortalitatea a fost de tot favorabilă, plătindu-se asiguraților resp. ereșilor lor cu K 3.815,000 mai puțin, decât s'a așteptat. Escedentul realizat de societățile de asigurare face K 7.233.000. Fondurile de rezervă au fost plasate cu 54% ale averii totale în efecte pupilare; în împrumuturi ipotecare s'au plasat 23 8%, în împrumuturi pe polițe proprii de ale societăților 12 1% și în edificii și realități de câmp 6 96% ale averii totale.

*

Losuri noue. La 1889 s'a adus în Ungaria o lege prin care se oprea emisiunea losurilor, motivându-se aceasta măsură între altele și cu faptul, că dreptul de a emite losuri noue trebuie rezervat statului. Deja la 1897 s'a făcut abatere dela această lege și s'a introdus loteria de classă r. u., prin care se exploatează populațiunea mai rău, decât cu loteria mică. Acum s'a făcut o nouă spărtură în numita lege acordându-se „*Reuniunii pentru sanatoriu pe seama tuberculoșilor săraci din B-Pesta*” prin art. de lege XXIV din 1904 dreptul de a emite pentru scopurile sale losuri. Losurile, cari vor purta numirea scurtă de „*Losuri Elisabetha*”, se emit în 600.000 bucăți à K 5.— (6000 de serii, cu Nr. 1—100) și se vor sorta în curs de 65 de ani cu diferite câștiguri, conform planului de sortare, iar la finea anului din urmă se vor rescumpăra toate 600.000 de losuri cu valoarea nominală de K 5.— bucata. Fie-care los este provădut cu Nr. de serie și de câștig și participă conform planului de sortare sub decursul celor 65 de ani la toate sortările. Se vor sorta câștiguri principale în suma de K 100.000, K 40.000, K 30.000, K 25.000, K 20.000, K 15.000 și K 10.000, precum și numeroase câștiguri secundare. Prima tragere va fi deja la 1 Decembrie 1904, cu un câștig principal de K 30.000; apoi un câștig de K 3000, unul de K 1000, două de câte K 500, cinci de câte K 100 și 10 de câte K 50. Loteria aceasta este pusă sub garanția statului, servind drept acoperire și un deposit de K 2.200.000 în bani gata depuși în cassa centrală a statului. Nouele losuri se cotează la bursa din B-Pesta și s'au pus deja în circulațiune la 5 Octobrie a. c. cu prețul de emisiune de K 7 75.

*

Losurile din 1854. La 1 Octobrie a. c. a fost a o suta și ultima tragere la sorti a losurilor din 1854 emise la timpul seu în valoare nominală de 50 mil. fiorini mon. conv. În circulațiune s'au mai aflat din cele 200.000 bucăți emise, 4300 losuri, cari s'au sortat la 1 Octobrie a. c. cu scadența pr 31 Decembrie 1904. Valoarea totală a câștigurilor acestei ultime trageri a fost de K 4.000.000.

*

DIN REUNIUNI.

Societăți pentru vinderea ouelor sunt de present în Ungaria 304. Acestea stau în legătură cu Societatea centrală din Budapesta. În cei 4 ani din urmă s'au adunat și vândut prin mijlocirea acestor societăți:

In 1901	783	lădi	cu	1.124.520	ouă
„ 1902	5972	„	„	8.599.680	„
„ 1903	8835	„	„	12.822.444	„
„ 1904 în cele dintăiu 4 luni	3042	„	„	4.380.480	„

O ladă de ouă costă circa K 69 80. Prin urmare valoarea ouălor vindute într'un an costă multe sute de mii de coroane (în anul 1903 peste K 600.000).

*

Expoziția de vite din Răhău, aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu” în 9 Octobrie n., ca și celelalte 13 expoziții premergătoare aranjate de această reuniune, se numără între cele mai bine reușite.

În numita și făcându-se și sfințirea noului edificiu școlar, a fost de față pe lângă populațiunea din Răhău și lume multă din ținutul Sebeșului.

Reuniunea agricolă a fost reprezentată prin d-nii D. Comșa, president, V. Tordășianu, secretar. și Dr. P. Șpan, membru în comitet. Numărul exponenților s'a apropiat la 100, iar numărul vitelor la 200 capete. Au fost reprezentate cu vite comunele Răhău, Călnic, Petrifalău și Sebeșel. Cele mai multe vite expuse au fost încrucișări (coreituri) din rassa „Pinzgau” cu rassa indigenă, dar au fost reprezentate și rassa curată „Pinzgau” și cea albă ardelenească.

După o lucrare de peste 4 ore juriul s'a întrunit în ședință și a deliberat asupra premiilor de împărțit. S'au creat și distribuit un premiu pentru tauri, 25 pentru vaci, 13 pentru tăurenci, juninci și vițele, 1 pentru oi, 1 pentru berbeci și 1 pentru noatini și noatine. Împărțirea premiilor a fost procedată de o vorbire instructivă a presidentului.

+

BIBLIOGRAFIE.

Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere de A. Kormos, traducere autorisată de Constantin Popp, funcționar la centrala „Albinei”, este titlul unei noue publicațiuni, ce a apărut în zilele acestea în Tipografia archidieceșană din Sibiiu și care este menită a servi de îndreptar organelor de control ale băncilor noastre în toate afacerile împreunate cu funcțiunea lor. Cartea se estinde pe 8 coale tipar 8° și costă K 1 50. Se poate procura la traducător în Sibiiu ori la Librăria archidieceșană din Sibiiu.

*

„**Kereskedelmi Jog**” este titlul unei noue reviste de specialitate, ce a început a apăre cu incepere dela 1 Oct. a. c. în B.-Pesta sub redacțiunea judeului de curie Grecsák K. și a avocatului Dr. Bender B. Noua revistă, ce apare de două ori pe lună se va ocupa cu toate chestiunile din domeniul legii comerciale, industriale, cambiale, concursuale etc. Cele doue numere, apărute pân'acum conțin un material bogat și interesant. „Kereskedelmi Jog” costă K 20.— la an.

*

SUMAR.

Reformele de consolidare. — Activitatea noastră economică. — Ceva despre corespondența comercială. — Bursa și telegraful. — Băncile populare. — Jurisdicțiune. — Revista financiară: Situațiunea. — Agricultură: Pomi din pepinierele statului. — Societăți financiare și comerciale: „Ternovana”. Din registrul firmelor. — Cronică: Stipendii și ajutoare pentru învățării și sodali din fundațiunea „Andronic”, Banca Austro-Ungară, Curs pentru formarea de revisori publici, Asigurările de viață în Austro-Ungaria în 1903, Losuri noue. Losurile din 1854. — Din reuniuni: Societăți pentru vinderea ouălor, Expoziția de vite din Răhău. — Bibliografie: Drepturile, datorințele și responsabilitatea membrilor comitetului de supraveghiere, „Kereskedelmi Jog”.

Bursa de efecte din Viena și Budapesta.

Cursul din 26 Octobrie 1904.

%	V A L O R I	Viena vinde	Bpesta vinde
	Datoria publică comună.	v. cor.	p. 100 k
5	Renta unit. în hârtie, Mai, Nov., 16% dare	100-15	100-50
5	" " arg. Ian., Iulie. 16% " "	100-05	100-50
4	Losuri d. a. 1854 à fl. 250— v. c. 20% " "	—	—
5	" " " 1860 à fl. 500— " 20% " "	155-70	157—
5	" " " 1860 à fl. 100— " 20% " "	187-20	188-50
—	" " " 1864 à fl. 100— " 20% " "	269—	270—
	Datoria publică austriacă.		
1	Renta austr. aur., scut. de dare	120-05	120—
4	" " Cor.	100-10	100-25
3 1/2	" " de invest.	91-55	—
	Datoria publică ungară.		
4	Renta ung. aur. scut. de dare	119-15	119-50
4	" " Cor. " "	98-15	98-40
3 1/2	" " " " " " " "	89-35	89-25
—	Impr. ung. cu premii à 100 fl. " " "	212-50	212-50
4	" " p. regul. Tisei sc. de dare	164-75	166—
4 1/2	Oblig. de regalii croat-slav. " " "	101-75	102-50
3	Impr. p. regul. Porților de fier " " "	83-40	83-75
4	Oblig. rurale croato-slavone " " "	—	99-50
4	" " ungare " " "	98-95	99-10
	Alte datorii publice.		
5	Los. p. regularizarea Dunării, à 100 fl.	282—	—
4	Obl. Soc. Temeș-Bega	98-40	98—
5	Imp. cu prem. al orașului Viena	105-40	—
2	" " sârbesci à 100 fr.	98—	—
—	Oblig. cu premii a C. fer. turc. à 400 fr.	132—	—
—	Impr. bulgar 1889	111-50	112—
	Scrisuri fonciare și a. a.		
4	Instit. de Cred. fonc. austr.	100-50	—
3	" " " " cu premii, 1880	317—	—
4	Banca austro-ungară 40 1/2 ani	100-50	100-50
4	" " " " 50 ani	—	101-20
4 1/2	Banca com. ung. Pesta	101—	101-25
4 1/2	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, repl. 110% în fl.	108-40	108—
4	Obl. com. ale Băncii com. ung., Pesta, 50 1/2 ani	100-50	101—
4	" " " I Casse de păstr. patriot., Pesta	98—	99—
4	Inst. de credit fonciar ungar	100-45	100-25
3 1/2	" " " " " " " "	100-30	100-25
4 1/2	Banca hipotecară ungară	100-90	101—
4	" " " " " " " "	101—	99-25
4	" " " " " " " " cu premii	278-50	140—
3 3/4	Banca hip. ung. cu premii	—	109—
5	Albina, Sibiu	—	102-50
4 1/2	Cassa de păstrare Sibiu, em. IV.	—	102-50
4 1/2	Inst. de credit fonciar Sibiu, em. VI.	—	101-75
	Losuri.		
	Basilica, à fl. 5—	21-75	22-50
	Credit, à fl. 100—	491—	492—
	Clary, à fl. 40— v. c.	167—	—
	Buda, à fl. 40—	173—	175—
	Pálffy, à fl. 40—	173—	170—
	Crucea roșie austriacă, a fl. 10—	56—	56-50
	" " ungară, à fl. 5—	29-80	30-50
	Rudolf, à fl. 10—	70—	—
	Salm, à fl. 40— v. c.	233—	—
	Salzburg, à fl. 20—	81—	—
	St. Genois à fl. 40— v. c.	—	—
	Impr. cu prem. al oraș. Viena, 1874	540—	—
	Triest, à fl. 50—	300—	—
	"Jó sziv", à K. 4—	—	10-75
	Valute.		
	Galbini austr. sau ung.	11-39	11-43
	" " c. reg.	11-37	11-33
	Napoleond'or (20 frci sau 8 fl. aur)	19-09	19-10
	20 Marce germ. aur	23-57	23-58
	Ruble rusesci de hârtie per bucată	—	2-54 1/2
	Bilete germ. 100 M.	117-72	117-85
	" " franc. 100 Fr.	—	95-55
	" " ital. 100 Lire	95-40	95-40
	Ruble, bilete, 100	254-50	—
	Lei românesci, 100	—	94-20

Prețul per bucată

Bursa de Bucuresci.

Cursul din 26 Octobrie 1904.

Renta amort. 1881 de 5%	vinde Lei	101
" " 1892 5%	" "	102 1/2
" " 274 mil. 4%	" "	91 1/2
" " 1898 4%	" "	90
Fonciare rurale 5%	" "	102 3/8
" " 4%	" "	92 3/8
Scris. fonc. urb. Bucuresci 5%	" "	92 1/4
" " Iași " "	" "	88

DREPTURILE,
DATORINȚELE ȘI RESPONSABILITATEA
comitetului de supraveghiere

de
Alfred Kormos,

traducere autorizată de

Constantin Popp,

funcționar la Centrala inst. de credit și de econ. „Albina“.

Prețul K 1-50

Se poate comanda la traducător în Sibiu
sau la Librăria arhiepiscopale din Sibiu.

Medalia de aur dela Exponiția științifică din Bucuresci, 1903.

Enciclopedia Română

publicată din îndrăgirea și sub auspiciile

ASOCIAȚIUNII
pentru
literatură română și cultura poporului român

Dr. C. Diaconovich.

Cu numeroase ilustrații
și harte.

3160 pag. 8^a mare — 37.622 articole.

3 tomuri
legate luxos
K 80.—

33 fasc.
broșurate
K 70.—

Editura și tiparul
1904
W. Krafft, Sibiu.

Se comandă la

Biroul „Asociațiunii“ Sibiu, str. Morii Nr. 8.